קיצור שלחן ערוך — דין הקבורה ביום טוב

מֵת הַמֻּטָּל לְקָבְרוֹ בְּיוֹם טוֹב, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לֹא יִתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל. אֲפִלּוּ אִם אִי אֶפְשָׁר לְקָבְרוֹ עַל יְדֵי גּוֹיִם וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יַסְרִיחַ עַד לְמָחָר, מִכָּל מָקוֹם לֹא יִקְבְּרוּהוּ יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. אַךְ אִם אֶפְשָׁר, לְקָבְרוֹ עַל יְדֵי גּוֹיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁהַגּוֹיִם יַעֲשׂוּ אֶת הַקֶּבֶר וְיַחְתְּכוּ אֶת הַדַּפִּין שֶׁל עֵץ, אוֹ יַעֲשׂוּ אָרוֹן בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ, וְגַם יִתְפְּרוּ אֶת הַתַּכְרִיכִין אִם צְרִיכִין. אֲבָל לְהַלְבִּישׁוֹ וּלְחַמֵּם מַיִם וּלְטַהֲרוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ וּלְשׂוּמוֹ בַּקֶּבֶר, מֻתָּר עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַכְּסוּי בֶּעָפָר, יַעֲשׂוּ גַּם כֵּן עַל יְדֵי גּוֹיִם, וְאִם אֶפְשָׁר, יֵשׁ לְזָהֵר לְטַהֲרוֹ בְּלֹא בֶגֶד, שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי סְחִיטָה.

יֵשׁ אוֹמְרִים, דְּאִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי גּוֹיִם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ עַד לְמָחָר כְּדֵי שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל. וַאֲפִלּוּ מֵת הַיּוֹם וְיכוֹלִין לְהַשְׁהוֹתוֹ עַד לְמָחָר, שֶׁלֹּא יַסְרִיחַ, מִכָּל מָקוֹם יִקְבְּרוּהוּ הַיּוֹם עַל יְדֵי גּוֹיִם. אַךְ יֶלֶד שֶׁמֵּת, אַף עַל פִּי שֶׁחַי יוֹתֵר מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁיָּדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נֵפֶל, מִכָּל מָקוֹם אִם הָעֵת קָרָה וְאֵין בְּוָיוֹן לְהַשְׁהוֹתוֹ, דְּלָא אִשְׁתָּהֵי, אֵין לְקָבְרוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֶלָּא מַשְׁהֵינָן לֵהּ עַד יוֹם טוֹב שֵׁנִי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, דְּגַם בְּגָדוֹל אִי לָא אִשְׁתָּהֵי, מַשְׁהֵינָן לֵהּ עַד יוֹם טוֹב שֵׁנִי. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג יָדוּעַ, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִנְהֹג כֵּן.

בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁל יוֹם טוֹב, וַאֲפִלּוּ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּלִי שְׁהוּי עַל יְדֵי גּוֹיִם דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, יַעֲשׂוּ עַל יְדֵי גּוֹיִם, וּשְׁאָר הַדְּבָרִים יַעֲשׂוּ יִשְׂרְאֵלִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל. וְיכוֹלִין לְטַהֲרוֹ גַּם עַל יְדֵי בְּגָדִים וּסְדִינִים, רַק שֶׁיְּזָהֲרוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת סְחִיטָה בְּיָדָיִם. וְאִם אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי גּוֹיִם, יִתְעַסְּקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ כְּדַרְכָּם בַּחֹל, כִּי יוֹם טוֹב שֵׁנִי לְגַבֵּי מֵת, כַּחֹל שַׁוִּיוּהוּ רַבָּנָן. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ בַּמָּקוֹם הַהוּא מִי שֶׁהֻכְשַׁרְתָּ כְּדַרְכָּם בַּחֹל, כִּי יוֹם טוֹב שֵׁנִי לְגַבֵּי מֵת, כַּחֹל שַׁוִּיוּהוּ רַבָּנָן. לִתְפֹּר. וְהָא דְּמָתָרִין לְהִתְעַסֵּק בּוֹ, דַּוְקָא כְּשֶׁרוֹצִין לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם. אֲבָל אִם אֵין רוֹצִין לְקָבְרוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, אֵין עוֹשִׂין בּוֹ שׁוּם דָּבָר. וַאֲפִלּוּ בְּטִלְטוּל, אָסוּר.

הָא דְּשַׁוִּיוּהוּ רַבָּנָן יוֹם טוֹב שֵׁנִי לְגַבֵּי מֵת כַּחֹל, זֶהוּ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֵת. שֶׁלֹּא יְהֵא מֻטָּל בְּבִזָּיוֹן. אֲבָל לַעֲשׂוֹת שְׁאָר דָּבָר, אָסוּר. וְלָכֵן אָסוּר לְקַצֵּץ עִם בַּעַל הַחֲנוּת דְּמֵי הַפִּשְׁתָּן שֶׁלּוֹקְחִין לְתַכְרִיכִין, אִם לֹא כְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, כְּגוֹן שֶׁלּוֹקְחִין מִגּוֹי. וְהַקַּבָּרָנִים אֲסוּרִין לְקַח שְׂכַר קַבָּרָנוּת בְּיוֹם טוֹב, כִּי שְׂכַר שַׁבָּת וּשְׂכַר יוֹם טוֹב, אָסוּר. וְאִם אֵינָם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת בְּחִנָּם, יִתְּנוּ לָהֶם שְׂכָרָם, וְהֵם עֲתִידִים לִתֵּן אֶת הַדִּין. וְאַנְשֵׁי חֶבְרָא קַדִּישָׁא, בְּעַד הַקַּרְקַע לֹא יִקְחוּ מָעוֹת, רַק מַשְׂכּוֹנוֹת בְּלִי קְצִיצַת דָּמִים.

אִם אֵין בְּעִירוֹ בֵּית קְבָרוֹת יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁיְּכוֹלִין לְקִבֵּר שָׁם זֶה הַמֵּת, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְהוֹלִיכוֹ לְעִיר אַחֶרֶת, בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן עַל יְדֵי גּוֹי, וּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי גַּם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, לְקָבְרוֹ בְּקִבְרוֹת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אִם לֹא יִקְבְּרוּהוּ הַיּוֹם, אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹלִיכוֹ בְּיוֹם טוֹב לְקָבְרוֹ לְאַחַר יוֹם טוֹב.

מֻתָּר לְלַוּוֹת אֶת הַמֵּת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן בְּתוֹךְ הַתְּחוּם, וּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֲפִלּוּ חוּץ לַתְּחוּם, וּמֻתָּרִין גַּם כֵּן לַחֲזוֹר לְבֵיתָם בּוֹ בַּיּוֹם. אֲבָל אָסוּר לִרְכֹּב עַל גַּבֵּי בְהֵמָה כְּדֵי לְלַוּוֹת אֶת הַמֵּת בְּיוֹם טוֹב, אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, וַאֲפִלּוּ הָאֲבֵלִים. אֲבָל הַקַּבְּרָנִים, אִם אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לֵילֵךְ בְּרַגְלֵיהֶם, מֻתָּרִים לִרְכֹּב בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יִרְכְּבוּ בְּתוֹךְ הָעִיר.

מֵת בְּלֵיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי, דְּמִתְעַסְקִין בּוֹ יִשְׂרָאֵל אִם אֵין גּוֹי, מַשְׁכִּימִין עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, וְקוֹבְרִים אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁשִּׁלְיַת הַצְּבוּר אוֹמֵר פִּיּוּטִים. וְאִם הוּא אָדָם חָשׁוּב שֶׁרַבִּים צְרִיכִין לְלַוּוֹתוֹ, קוֹבְרִין אוֹתוֹ לְאַחַר הַיְצִיאָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם הָאֲכִילָה, דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל סְעוּדָה קְבוּעָה קֹדֶם שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְהָכִין כָּל צָרְכֵי הַקְּבוּרָה עַד הַזְּמַן הַהוּא, קוֹבְרִין אוֹתוֹ לְאַחַר הָאֲכִילָה.

יֶלֶד שֶׁמֵּת לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁיָּדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נֵפֶל, דִּינוֹ כְּמוֹ שְׁאָר מֵת. אַךְ אִם הוּא זָכָר וּמֵחֲמַת אֵיזוֹ סִבָּה עֲדַיִן לֹא נִמּוֹל, אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתָּהֵי, אֵין קוֹבְרִים אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, מִשּׁוּם דְּצְרִיכִין לְהָסִיר עָרְלָתוֹ (כְּדִלְעֵיל סִימָן קסג סָעִיף ז), וְאֵין לַעֲשׂוֹת זֹאת עַל יְדֵי גּוֹי, אֶלָּא מַשְׁהִינָן לֵהּ עַד יוֹם טוֹב שֵׁנִי, דְּמָתָר לַהֲלִינוֹ לִכְבוֹדוֹ, וּבְיוֹם טוֹב שֵׁנִי מְסִירִין עָרְלָתוֹ וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ.

תִּינוֹק שֶׁמֵּת כְּשֶׁהוּא סָפֵק נֵפֶל (עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רג סָעִיף ג), אִי לָא אִשְׁתְּהִי, אֵין קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אֲפִלּוּ עַל יְדֵי גּוֹי, וּמַשְׁהִינָן לֵהּ עַד יוֹם טוֹב שֵׁנִי, וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי גּוֹי וְלֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִי אִשְׁתְּהִי קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן עַל יְדֵי גּוֹי. וְאִם מֵת בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, קוֹבְרִין אוֹתוֹ בּוֹ בַּיּוֹם עַל יְדֵי גּוֹי וְלֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. אִם הוּא זָכָר וְעֲדַיִן לֹא נִמּוֹל, אֲפִלּוּ אִשְׁתְּהִי, אֵין קוֹבְרִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי גּוֹי, אֶלָּא מַשְׁהִינָן לֵהּ עַד לְאַחַר יוֹם טוֹב, וּמְסִירִין עָרְלָתוֹ וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ.

בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, לֹא יִתְעַסְּקוּ בַּמֵּת כְּלָל, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי גּוֹי (עַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן קצד)

בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אֵין לְהוֹצִיא אֶת הַמֵּת לְבֵית הַקְּבָרוֹת, עַד שֶׁהַקֶּבֶר מְתֻקָּן, שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְהַעֲמִיד אֶת הַמִּטָּה.